

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

Sporazum o spornih vprašanjih dosežen na konferenci v Moskvi

Ameriški državni tajnik Byrnes zadovoljen z uspehi

ZMAGA SOVJETSKE DIPLOMACIJE

Moskva, 26. dec.—Vest iz zanesljivih virov pravi, da je bil dosežen sporazum o spornih vprašanjih na konferenci med zunanjimi ministri sovjetske Rusije, Amerike in Velike Britanije. Ameriški državni tajnik James F. Byrnes je izrazil zadovoljstvo in naglasil, da uspehi so večji kot je pričakoval pred odhodom iz Washingtona v Moskvo.

Byrnes, ruski zunanji komisar Molotov in britanski zunanji minister Bevin so imeli dolgo sejo v dvorani palače Spiridonovke. Po zaključku se je bilo naznanjeno, da je prišlo do kompromisa glede sestave mirovnih pogodb za evropske države. Sprejet je bil predlog, da se konferenca prične 1. maja, na kateri bo razprava o mirovnih pogodbah za Italijo, Rumunijo, Bolgarijo, Ogrsko in Finsko. Na to bo poslalo delegate 21 držav, med temi Francija in Kitajska. Sestava mirovnih pogodb za te države je bila poverjena reprezentantom treh velesil, kar je diplomatična zmaga Sovjetske unije.

Formalni komunique pravi, da so se zunanji ministri sporazumeli in da je konferenca prišla v zaključno fazo. Na podlagi sporazuma bodo Rusija, Amerika, Velika Britanija in Francija sestavile mirovno pogodbo za Italijo.

Dosežen je bil tudi sporazum glede kontrole Japonske. Ustanovljena bo posebna komisija, katero bodo tvorili predstavniki Amerike, Rusije, Velike Britanije in Kitajske. Ti bodo nadzorovali politiko na Japonskem. General Douglas MacArthur bo ostal vrhovni poveljnik okupacijskih sil na Japonskem. Glavni stan komisije štirih velesil bo v Tokiju.

Prvo naznanilo o dosegih sporazuma je bilo objavljeno, preden so se zunanji ministri udeležili banketa v Kremlinu kot gostje premierja Stalina. Na banketu so bile izmenjane zdravice in napitnice. Stalin je omenil atomsko bombo v svoji napitnici, toda njegove besede niso bile objavljene. Poučeni krogi trdijo, da tajnosti atomske bombe niso bile razkrite Rusiji na konferenci zunanjih ministrov, vršila pa se je razprava o svetovni kontroli atomske energije.

Pričakuje se, da bo konferenca zaključena danes ali jutri. Poučeni krogi trdijo, da je bilo osvojena formula ameriškega državnega tajnika Byrnesa glede sestave mirovnih pogodb za Italijo, Rumunijo, Bolgarijo, Ogrsko in Finsko. Mnenje prevladuje, da je bil dosežen tudi sporazum glede reševanja problemov na Daljnem vzhodu.

Byrnes je naznanil, da se bo vrnil v Ameriko takoj po zaključku konference. Njegovo letalo je pripravljeno, da ga odpelje iz Moskve v Ameriko.

Velika Britanija podpisala pakt s Siamom

London, 26. dec.—Velika Britanija je podpisala mirovni pakt s Siamom, čeprav je ameriški državni department svetoval odložen podpis. Hector McNeil, zunanji podminister, je dejal, da je informiral državni department, da se pakt ne nanana na vojaške in letalske baze v Siamu. Velika Britanija bo zahtevala od Siama odškodnino za priznane škodo.

Perzijski minister resigniral

Policijski v službi republike

Teheran, Perzija, 26. dec.—Khalil Fahimi je odstopil kot notranji minister v vladni krizi, ki je nastala, ko je bila provinca Azerbadžan proglašena za avtonomno republiko. Provinca je pod okupacijo ruskih čet.

Fahimi je dejal, da je njegovo resignacijo zahteval predsednik vlade. Njegovo pozicijo je prevzel Allahyer Saleh, bivši minister brez portfelja.

Levičarske sile v Azerbadžanu vodijo kampanjo za priznanje vlade.

Moskva, 26. dec.—Poročilo časniške agencije Tass iz Teherana pravi, da so policijski in orožniki v Makuju in Shappuru stopili v službo vlade republike Azerbadžan. Obe mesti ležita v severozahodnem delu Perzije in v bližini turške meje.

Japonski admiral obsojen v smrt

Kvartalni, Marišalski otoki, 26. dec.—Japonski admiral Sigematsu Sakai, poročnik Solci Tachibana in deset drugih Japoncev je bilo obsojenih v mrt na vešilih. Obsodbo je izrekli ameriško mornarično sodišče.

Japonci so bili spoznani za krive eksekucije 98 civilistov, službenec Pan American Airways, na otoku Wake. Nadalnjih 16 japonskih mornaričnih častnikov je sodišče obsodilo v zapor za deset let do smrti.

Sakai in Tachibana sta pozorno stala, ko so tolmači prečitali obsodbo.

"Preden sodišče izreče obsodbo, je moja prošnja, da pridejo ljudje, ki so vrgli atomsko bombo na Japonsko, v isto kategorijo, kot smo mi," je rekel Sakai.

Japonci so bili spoznani za krive umora 98 ameriških civilistov v noči 7. oktobra 1. 1943. Ameriški tožitelj William P. Maloney je primerjal eksekucije civilistov smrtnemu pohodu ameriških vojnih ujetnikov na Bataanu. Obsojenec bo lahko vložil priziv proti obsodbi pri višjih avtoritetah.

Vdova generala Pattona se vrnila v Washington

Washington, D. C., 26. dec.—Vdova generala Pattona se je vrnila v Washington iz Hamma, Luksemburška, kjer je bil general pokopan. Patton je bil poveljnik tretje ameriške armade.

Kongresnik Ervin zvrnil samomor

Washington, D. C., 26. dec.—Kongresnik Joseph W. Ervin, demokrat iz Severne Karoline, je izvršil samomor. Življenje si je končal s plinom. Policijski je navedla kot vzrok težko bolezen.

Domače vesti

Smrt vojaka

Barberton, O.—Tukaj je umrl poročnik Rudolph F. Dolincheck. On je prišel pred 14 dnevi domov z južnega Pacifika, kjer se je boril proti Japoncem 30 mesecev—v armadi je bil štiri leta in pol in bil tudi ranjen. Dne 19. dec. je šel v mestno bolnišnico, kjer je tri dni pozneje umrl radi vnetja ledvic. Zapušča ženo, starše, dva brata in sestro.

Iz Clevelanda
Cleveland.—Louis Dugar, ki je bil v bolnišnici Lakeside 18 dni radi pljučnice, se je vrnil domov—1109 E. 169 st. Člani društva V boju 53 SNPJ ga lahko obiščejo doma.—V soboto je umrl Alojzij Pirman, star 78 let, doma iz vasi Jukovic pri Boštanjah ob Savi in v Ameriki od 1903. Bil je član SNPJ. Zapušča sina, pri kateremu je živel.

—Po dolgi bolezni je umrl za rakom Frank Zore, star 50 let, doma iz vasi Valburg pri Smedniku na Gorenjskem in v Ameriki 33 let. Zapušča ženo, dva sinova (oba pri vojaki), v starem kraju pa tri brate in sestro. Bil je član ABZ.—V bolnišnici Cleveland Clinic je prestopal operacijo Joseph Hegler ml.—Od mornarice je bil častno odpuščen Anton Vadal.—Na 90-dnevni dopust je prišel k staršem Stanley Peterlin, ki se je boril na zapadni fronti poldrugo leto.

Nov grob v W. Va.
Davis, W. Va.—V bolnišnici v Elkinsu je umrla Helena Mramor, rojena Šraj in v Ameriki 42 let—včasih je vodila gozdarske kempe. Zapušča dva sinova in dve hčeri, Mildred in Margie Lokar, ženo Johna Lokarja, osebnega tajnika ohajskega guvernerja Lauschet, kakor tudi več drugih sorodnikov v Clevelandu.

Nov grob v Argentini
Buenos Aires, Argentina.—Dne 10. okt. je umrl radi srčne hibe Ivan Božič, doma iz vasi Ustje pri Ajdovščini, kjer zapušča ženo in hčer, tukaj pa sina, s katerim sta skupaj živela.

Francija odredila devaluacijo franka

Ratifikacija denarnega pakta predlagana

Pariz, 26. dec.—Uradno naznanilo pravi, da so se člani vlade odločili za devaluacijo franka, francoske denarne enote. Zadeveni zaključek je bil sprejet na seji, ki je trajala štiri ure.

Prej je bilo napovedano, da bo določeno razmerje 125 frankov za dolar in 500 frankov za funt šterling. Sedanje razmerje je 50 frankov za dolar in 200 frankov za funt šterling. Francoska borza je zaprla vrata za božične praznike.

Finančni odsek ustavne skupščine je predlagal ratifikacijo denarnega pakta, ki je bil sprejet in podpisan na konferenci v Bretton Woodsu. S tem je odprl pot devaluaciji franka.

Španija zrela za demokracijo

Pariz, 26. dec.—Francisco Largo Caballero, notranji minister v bivši španski republiki, je dejal, da je Španija za demokracijo. Ako bi se zdaj vršile volitve, bi se ljudstvo z ogromno večino izreklo za ustanovitev demokratskega režima. Caballero je bil osvobojen iz nemškega koncentracijskega taborišča v maju tega leta.

Avtna unija obnovi pogajanja

Piketiranje tovarn se nadaljuje

Detroit, Mich., 26. dec.—Božično premirje med unijo združenih avtnih delavcev, včlanjeno v Kongresu industrijskih organizacij, in korporacijo General Motors je končano in pogajanja se bodo obnovila. Unija vztraja pri zahtevi za zvišanje plače za 30 odstotkov.

Stavka proti korporaciji traja že 36 dni. Oklicana je bila, ko je korporacija zavrnila zahtevo za zvišanje plače. V stavki je prizadetih čez 200,000 delavcev.

Piketiranje tovarn korporacije v Detroitu in drugih mestih se nadaljuje.

Posebni odbor, katerega je imenoval predsednik Truman in mu poveril izravnavo konflikta med unijo in korporacijo, je naznanil obnovo zaslišanja v petek. Člani odbora so izrazili upanje glede dosega sporazuma.

Voditelji avtne unije so naznanili pogajanja z novo avtno korporacijo Kaiser-Frazer. Pogajanja s Ford Motor Co. so bila prekinjena do 8. januarja.

Resolucija v prilog židom kritizirana

Indijska lista okrcala ameriški kongres

Bombaj, Indija, 26. dec.—Dva indijska lista — Chronicle in Times — sta obsodila resolucijo, sprejeto v obeh zbornicah ameriškega kongresa, v prilog neomejenemu priseljevanju židov v Palestino.

Chronicle piše, "da resolucija lahko ukrepe iskro, ki bo zanesla požar na Bliznjem in Srednjem vzhodu. Dejstvo, da je bila sprejeta kljub opoziciji predsednika Trumana, dokazuje, da imajo židje močno oporo v kongresu. Kongres je ignoriral britsko-ameriško komisijo, kateri je bila poverjena preiskava položaja v Palestini."

List Times je tudi obsodil akcijo ameriškega kongresa. "Oni, ki so zainteresirani v bodočnost Palestine, se nam bodo pridružili in v podpori naše stališče," pravi ta list.

Jerusalem, Palestina, 26. dec.—J. W. Shaw, načelnik urada cenzure, je dejal, da se notranja cenzura izvaja v Palestini v interesu javne varnosti in zaščite. Uredniki listov morajo skrbeti, da poročila niso podžigalnega značaja. Vesti, katere so poslale zunanjim listom, niso podvržene cenzuri.

Japonci proti agrarnim reformam

Navodila ameriškega generala kritizirana

Tokio, 26. dec.—Nekateri člani parlamenta so se izrekli proti agrarnim reformam in kritizirali generala MacArthurja, ki je instruiral tokijsko vlado, naj takoj stori potrebne korake. Poslanci so izjavili, da se je položaj na Japonskem izpremenil v zadnjih desetih letih in da agrarne reforme niso potrebne.

Poslanec Mamoru Nagano je dejal, da so kmetje delali profite v času vojne. Mnogi imajo denar v bankah. Magano je rekel, da vladno poročilo, ki kaže, da je povprečni delj najemnikov kmetij tisoč jenov, je zavajalno.

MacArthur je odredil razkošanje posestev, katerih lastniki živijo v mestih in ne obdelujejo zemlje. Z drugo odredbo je ukazal vladi, da mora prevzeti oskrbo brezposelnih.

Pred parlamentom je načrt 45,000,000.

AMERIŠKE ČETE BODO OSTALE NA KITAJSKEM

Komunistične koncesije v prilog enotnosti

PRIZADEVANJA ZA DOSEGO SPO-RAZUMA

Sanghaj, Kitajska, 26. dec.—General Wedemeyer je povedal ameriškim vojakom na Kitajskem, da se ne bodo mogli vrniti domov v bližnji bodočnosti, ker je predsednik Truman naznanil izvajanje nove ameriške politike na Kitajskem. Načrt glede evakuacije ameriških čet je bil revidiran.

Wedemeyer je rekel, da je prvotni načrt določal evakuacijo ameriških čet v štirih mesecih. Ta se ne bo izvajal, ker ni v soglasju z novo politiko.

Predsednik Truman je dejal, da je Amerika prevzela definitivne obveznosti glede razorožitve in evakuacije japonskih čet iz kitajskih pokrajin. Zavzel je stališče, da vzdrževanje miru na Pacifiku bi naletelo na ovire, če ne bo japonski vpliv na Kitajskem popolnoma odstranjen, da bo Kitajska lahko zavzela mesto v okviru Združenih narodov kot demokratska in miroljubna država. Iz tega razloga morajo ameriške čete ostati na Kitajskem.

Po prihodu generala Marshalla, novega ameriškega poslanca, v Cunking, je delegacija komunistične stranke naznanila, da je pripravljena na koncesije v prilog enotnosti na Kitajskem. Lung Tingli, načelnik delegacije, je dejal, da komunisti ne bodo vztrajali pri zahtevi, da se morajo čete kitajske centralne vlade umakniti na pozicije, katere so držale pred kapitulacijo Japonske pred zavezniki. Vladne in komunistične čete naj ostanejo, kjer so.

Pričakuje se, da bo Marshall napel vse sile v prizadevanjih za doseg sporazuma med kitajsko centralno vlado in komunisti. Skušal bo odpraviti trenja med političnimi grupami in ugledati pot enotnosti. Marshall se zanima za pogajanja med Kitajsko in sovjetsko Rusijo, ki se nanašajo na Mandžurijo. Moskva je nedavno naznanila, da bo kmalu odpoklicala ruske čete iz Mandžurije.

Akutno pomanjkanje na Ogrskem

Apel za pomoč poslan zaveznikom

Dunaj, 26. dec.—Ekonomska razpadanje na Ogrskem in pomanjkanje živil, ki meji na lakoto, je rezultiralo v apelu na zapadne zaveznike za pomoč. Stranka malih posestnikov, ki je zmagala pri nedavnih volitvah, je obrnila hrbet Rusiji in odprto apelirala na zapadne zaveznike za pomoč, da se odvrne kaos.

Stranka je ignorirala svarilo maršala Klementa Voršilova, da Ogrska ne more pričakovati zunanje pomoči, ker je svet preveč zaposlen. Voršilov je vrhovni poveljnik ruske okupacijske sile na Ogrskem.

Po svarilu je ogrska vlada, katere predsednik je Zoltan Tildy, razpustila ogrsko-rusko trgovinsko kompanijo. Ta je bila ustanovljena v okviru rusko-ogrškega ekonomskega pakta. Na podlagi tega pakta je polovica ogrskih industrij prišla pod rusko kontrolo.

glede vplilne reforme. Na podlagi tega bodo ženske dobile volilno pravico. Če bo sprejet, se bo število volilcev povečalo na 45,000,000.

Truman pomilostil bivše jetnike

Vrnil jim je državljsanske pravice

Washington, D. C., 26. dec.—Predsednik Truman je pomilostil več tisoč jetnikov, ki so bili v federalnih jetnišnicah in se prijavili za službo v armadi po japonskem napadu na Pearl Harbor. Ti so se borili proti osiščnim silam na več frontah.

Truman je izdal posebno proklamacijo z naznanilom, da so vsi bivši jetniki, ki so služili več eno leto v ameriških oboroženih silah, pomilosteni. Vsem so bile vrnjene državljsanske pravice.

Proklamacija je bila izdana na podlagi informacij, katere je Truman dobil od federalnega justičnega tajnika Clarka. Pomilosteni niso bili oni jetniki, ki so bili obsojeni v zapor zaradi kršenja federalnega nabornega zakona.

"Vsi oni, ki imajo časten rekord v službi armade, so bili pomilosteni," je rekel Clark. "Ti so demonstrirali svojo lojalnost, ko so se prijavili za službo v armadi."

Clark je dejal, da natančno število onih, ki so bili pomilosteni, bo ugotovljeno po pregledu.

Amerika pošlje opazovalce v Grčijo

Nadziranje splošnih volitev določeno

Washington, D. C., 26. dec.—Amerika bo poslala čez 600 opazovalcev v Grčijo prihodnji mesec, kjer bodo opazovali in nadzirali splošne volitve. Uradni krogi v Washingtonu pravijo, da ta korak nima primere v zgodovini. Opazovalci bodo prišli v Grčijo na povabilo atenske vlade.

Vlada v Atenah je povabila tudi Veliko Britanijo, Francijo in Rusijo, naj pošljejo opazovalce v Grčijo. Rusija je povabila odločila in izjavila, da se neče vmešavati v notranje zadeve Grčije.

Henry F. Grady, bivši pomožni državni tajnik, je bil imenovan za čelnika grupe ameriških opazovalcev. Član te grupe je general Harry J. Maloney. On je reprezentant vojnega departmeta.

Drugi opazovalci, ki bodo poslani v Grčijo, so večaki.

Velika Britanija bo poslala čez sto opazovalcev v Grčijo, Francija pa 40.

Pri volitvah bodo izvoljeni člani parlamenta, ki bo revidiral grško ustavo iz leta 1911. Kakor jugoslovanska skupščina, bo tudi grški parlament odločil za ali proti povratku kralja Jurija v Grčijo. Kralj živi v Angliji. Jugoslovanska skupščina je proglasila republiko in odpravila monarhijo. Možnost je, da bo tudi grški parlament proglasil deželo za republiko.

Zatiranje črnih tržišč na Ogrskem

London, 26. dec.—Radio Budapesta poroča, da je bila mobilizirana policija za zatiranje črnih tržišč na Ogrskem. Pričakuje se aretacije operatorjev teh tržišč. Vlada je uveljavila tudi dekret, ki zahteva, da morajo gospodinjje prijaviti vse zaloge živil avtoritetam.

Kitajski parnik zadel ob mino

Sanghaj, Kitajska, 26. dec.—Kitajski parnik, na katerem se je nahajalo 200 potnikov, je zalagal ob mino v ustju reke Jangtse in se potopil. Čez sto potnikov je utonilo. Parnik je odplul iz Sanghaja v Foochow.

ODNOŠAJI MED ŠPANJO IN ZAVEZNIKI SE KRHAJO

Španska vlada v izgnanstvu apelira za priznanje

ŠTALIŠČE DRŽAVNEGA DEPARTAMENTA

Washington, D. C., 26. dec.—Zdaj, ko so se pokazala znamenja o krhanju odnosov med vlado španskega diktatorja Franca in zavezniki, so španski republikanci povečali svoje napore, katerih cilj je priznanje španske vlade v izgnanstvu.

Sedež te vlade je v glavnem mestu Mehike. Ustanovljena je bila pred štirimi meseci. Možnost je, da bodo člani te vlade odpotovali v Madrid, kadar in če bo režim diktatorja Franca strmoglavljen.

Juan Meana, bivši tajnik španskega poslanstva v Washingtonu, se je registriral pri ameriškem državnem departmetu kot agent vlade v izgnanstvu. Naznanilo pravi, da sta obiskala državnega podtajnika Deana Achesona Fernando de los Rios, zunanji minister v španski vladi v Mexico Cityju, in dr. Juan Negrin, predsednik zadnje vlade španske republike.

Norman Armour, ameriški poslanik v Madridu, se je vrnil v Washington. Mnenje prevladuje, da predsednik Truman ne bo imenoval novega poslanca.

Kakšno stališče bo državni departament zavezal napram španski vladi v izgnanstvu, je predmet ugibanja. Naglašja se, da dejstvo, da se je Meana registriral pri državnem departmetu, ne pomeni, da bo Amerika priznala špansko vlado v izgnanstvu.

Voditelji španskih republikancev so zapustili Španijo pred izbruhom druge svetovne vojne. Mnenje prevladuje, da bi nastale poteškoče, če bi se vrnil v Španijo po strmoglavljenju Francovega režima.

Doslej so špansko vlado v izgnanstvu priznale Mehika, Guatemala, Panama in Venezuela.

Turški tisk napada Rusijo

Voditelji Armencev objavili zahteve

Istanbul, Turčija, 26. dec.—Sugestije iz Moskve, da mora Turčija odstopiti Rusiji pokrajino Kars v vzhodni Turčiji, so zvezale ostre proteste v turških listih. Ti napadajo Rusijo.

Trdi se, da je ameriški državni tajnik James F. Byrnes študiral sugestije, preden je odpotoval na konferenco zunanjih ministrov v Moskvi.

"Ako ne bo Rusija umaknila zahtev, se bo morala Turčija pripraviti za vojno," pravi list Vakit. Drugi list Ulus je objavil članek, v katerem pravi med drugim, "da mi ne sprejemamo nekaterih poročil, ki prihajajo iz Moskve, kot resne."

Moskva, 26. dec.—Pravda glasilo komunistične stranke, je objavila poročilo časniške agencije Tass iz Egipta, da so se voditelji armenske grupe sestali v Aleksandriji in formirali zahtevo na račun Turčije. Slednja mora odstopiti nekatere pokrajine, ki meje na sovjetsko Armenijo, armenski republik. Voditelji so naglasili, da je Turčija z oboroženo silo razkosala Armenijo po zaključku prve svetovne vojne.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna na Zdravstveno dravstvo (Ivan Chicago) in Kanada \$2.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrti leta; na Chicago in okolice Cook Co. \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na inozemstvu \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in neopredanih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložila poštne znamke.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s urednikom

PROSVETA

2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz nasebin

RAZNOTEROSTI

Wadsworth, O. — Minulo je že nekaj let, odkar sem se zadnjič oglašil v Prosveti, čeravno sem naročen nanjo, odkar izhaja.

Sedaj smo v mesecu decembru in toplomer kaže pod ničlo. Ko pišem te vrstice, je zemlja pokrita z belo odejo in tako imamo farmarji več časa kot poleti. Jaz sem na farmi že 21 let.

Ta mesec je mesec letnih sej, volitev društvenih odborov itd. Sedaj imamo tudi v teku kampanjo za novo članstvo, to je ob priliki 20-letnice ustanovitve angleško poslujočih društev. Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti naših trpečih in hrabrih bojevnikov v stari domovini. V Barbertonu se je vršila v ta blag namen plesna zabava, in sicer na dan 1. decembra. Samostojno društvo Domovina je dalo dvorano brezplačno in vabljeni so bili vsi Slovenci v tej okolici.

Ker je bilo odločeno, da gre ves čisti dobiček priredbe za pomoč staremu kraju, bi človek mislil, da bo dvorana nabito polna, toda kakšno razočaranje! Gotove klike sploh ni bilo blizu. Zato ima zaslugi tamkajšnji Kristusov namestnik, ki bi moral učiti, "ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe," toda uči prav nasprotno.

V bližnji bodočnosti bodo v Ivorani Domovina predvajane slike iz Jugoslavije. Tudi to pot je namenjen ves čisti dobiček za naše brate in sestre v stari domovini. Dalje poročam, da je to društvo darovalo na decemberski seji \$200 za isti namen. Ker sem ravno pri društvu Domovina, naj omenim, da bodo vsi člani, ki se bodo udeležili prihodnje glavne seje, prosti asessmenta. Rezultat tega sklepa vam bom poročal čez leto. Kaj ko bi kaj takega uvedli pri vseh naših društvih, kajti drugače ne bomo prišli nikamor. Saj se sej udeležujejo samo uradniki in tako ponovno izvolimo stari odbor.

Tukaj sledi poročilo o ustanovitvi nove korporacije, ki je bila ustanovljena v Barbertonu. Nalagal je poročilo tajnik korporacije.

V Barbertonu je bila pred dobrima dvema mesecema ustanovljena in inkorporirana nova korporacija, katere ime je American Slovene Corporation. Kapital nove organizacije bo \$75,000.00, to je 750 delnic po \$100 vsaka.

Namerava se, da bo popolnoma slovenska korporacija. Do sedaj je investiralo ali podpisalo obveznice okrog 110 Slovencev v vsoti \$48,000.00.

Namen korporacije je zgraditi veliko gledališče in prostore za prodajalne. Poslojje bo korporacija zgradila na zemljišču, katero je že kupljeno. Zemljišče leži na vogalu Wooster road in 21. ceste v West Barbertonu (Ohio State Route 5). Gledališče bo edino v West Barbertonu, v katerem delu mesta živi velika večina naših rojakov in je v bližini dvorane društva Domovina, slovenskega kegljišča in ne daleč od slovenske cerkve. Prebivalstvo West

upornih kolonijalcev v večna lovišča. Na Kitajskem se pa igrajo civilno vojno, pri kateri Amerika pridno sodeluje na strani Kaiševskega režima.

Ob zatonu leta 1945 je svet še daleč od miru, po katerem človeštvo hrepeni že od pamtiveka in katerega še ni nikdar bolj krvavo potrebovalo kot ga danes. Toda dokler bo človek izkoriščal človeka, se skušal rediti na račun drugega, hlepel po tuji zemlji in tujem bogastvu, zanikal enakopravnost slabših narodov ali človeku drugačne kože: dokler se ne otrese militarizma in imperializma in monopolskega kapitalizma ter si zgradi mednarodno zvezo enakopravnih in enakovrednih narodov, malih in velikih, kot vrhovno oblast človeške družbe, toliko časa se ga bo izogibal tudi Angel miru.

Da-li bo slednji mogel razprostriti svoja zlatila nad to bolno, do smrti izbičano, napol nago, gladno, s srednjeveško ignoranco prežeto človeško družbo, za kar skrbi tisoč anahronističnih in povsem fevdalističnih cerkev in kapitalističnih propagand, je v veliki meri odvisno od svetovnega delavstva. To delavstvo si je v tem letu postavilo nov tempelj v obliki nove strokovne internacionalne, ki je vsekakor eden največjih mejnikov zatonevajočega leta 1945.

Da bi bilo novo leto bolj srečno za vse človeštvo kot je bilo staro!

Barberton, O. — Šteje sedaj okrog 12,000 oseb.

Gledališče bo imelo 750 sedežev, kateri bodo najboljše ki se jih more nahajati. Zraven gledališča, na Wooster Road strani bosta dve prodajalni za oddajo v najem. Pod celem poslojjem bo klet, skozi katero se namerava pozneje narediti obočen hodnik od Wooster Road do 21. ceste. Na obeh straneh hodnika pa imamo v načrtu postaviti majhne prodajalne, katere se bo oddalo v najem.

V ozadju celega poslojja na 21. cesti bo 150 čevljev širok in 120 čevljev dolg prostor za avtomobile.

Poslojje je že v načrtih in se bo pričelo z zgradnjo po novem letu, gledališče pa bo morda odprto okrog 1. septembra 1946.

Za direktorje in uradnike so bili izvoljeni sledeči: Direktorji: stolarstvenik Louis Arko, predsednik John Gerbetz, podpredsednik Frank Smrdel, tajnik Vincent H. Lautar, pomožni tajnik Stanley Lautar, blagajničarka Jennie M. Penko, pomožna blagajničarka Mary Sustarič, nadzornika Anton Pečnik in Frank Čič Jr.

Anton Pečnik.

POIZVEDOVANJE ZA SORODNIKI

Struško, Slovenija. — Kot star naročnik lista Prosvete in nekdanji član SNPJ, se obračam na vas, ako bi mogli zvedeti za naslov Albina Stucin. Pred leti je stanoval v Clevelandu na St. Clair ave. Zdaj ne vemo, ali je še živa in kje se nahaja. Njen oče, Leonard Lenassi, ki je živel s petimi otroci v Meadowlandsu, Pa., je bil tudi naročnik Prosvete dolgo vrsto let.

Albino Stucin iščem jaz in moja žena, ki je sestra njene matere, to je žene Leonarda Lenassija, katere je bila poznana daleč na okrog. Midva bi rada zvedela, ali so otroci še živi, namreč dve dekleti, Albina, poročena Stucin, in Fani, poročena Konc, žena bivšega dirigenta washingtonskega orkestra Georgea Konca, ter trije fantje: Leonard, Viktor in Matiček, ki so stanovali v Meadowlandsu, Pa.

Prosim vas, da bi mi poslali tudi naslov Charleyja Chaplana. Imamo poseben in važen vzrok za to.

Mojo naslov je: Jožef Bizjak, Struško pri Kranju 68, Slovenija, Jugoslavija. Jožef Bizjak.

IZ PRESERJEV PRI LJUBLJANI

Barberton, Ohio. — Prejela sem pismo od sestre Ivane Maček, Preserje, p. Ljubljana. Sestra piše med drugim: "Tvoje pismo sem prejela z velikim veseljem. Oče je umrl 26. nov. 1942 za grižo. Nismo mu mogli pomagati, ker nismo mogli nikamor.

Leta 1943 je padla granata pred hišo in ubila kravo, moža pa ranila, da se je moral zdraviti v bolnišnici tri tedne. Sedaj je dober, vendar pa še vedno čuti posledice. Leta 1944 pa so moža zaprli, prav tako sestro Anko in moža.

Ne vem kaj bo letos. Ne morem Ti popisati, koliko strahu smo pretrpeli. Tudi lačni smo bili. Sedaj pa imamo dovolj

hrane in tudi denarja, le obutve, obleke in odeje nimamo.

Mati je zdrava, samo suha je. Saj temu se ni čuditi, kajti včasih smo spali na vrhu kurnika ali pa kje v gmajni. Skozi štiri leta nisem spala nobeno noč brez skrbi in strahu. Tvoje poslojje je celo in tudi naše, čeprav je enkrat priletelo 18 granat v bližino hiše. Hudo se nam je godilo, ker nismo bili domobranci poleg tega pa je bila pri gozdu, v gozdovih pa je bilo toliko lačnih ljudi! Prihodnjic Ti bom pisala, koliko ljudi je umrlo v naši fari. Jaz imam pet otrok, dve deklici in tri fante. Pozdravljam vse skupaj. Tvoja sestra Ivana."

V clevelandski filiki A. D. sem čitala pisanje prevalskega "pild-karja" Jožeta Grdine, da je veliko preserskih rojakov odfralo z g. Perčičem vred na Koroko. Seveda, za vero in poštenost. Zakaj se Jože toliko sramoti? Zakaj vendar ne molči in nam ne dela sramote, ki smo doma iz njegove okolice?

Res dobro, da so taki tipi odrinili v Ameriko, drugače bi bilo še veliko več nedolžnih žrtev v stari domovini. Ne vem, zakaj gospod Perčič ni veroval v tisto, kar je nas učil, namreč da brez božje volje ne pade niti en las raz glave. Ali je tudi on izgubil vero v Boga? Lepo se je izkazal božji služabnik, ko se je po zajetju poslojil in pobegnil. Sedaj pa naj pomagamo tem strahopetcem? Nikdar ne!

Preserji, pomagajte onim, ki so morali bežati v gozdove in se skrivati pred hišnjami in tistimi krvoloki, ki sedaj intrigujejo proti slovenskemu narodu na Korokem in v Italiji, dočim te izdajalce pere prevalski "pild-kar" iz Clevelanda.

Kdor ni kriv, gre lahko domov!

Razumljivo, da sem bila žalostna, ko sem prejela pismo in žalostno novico, da očeta ni več med živimi. Še bolj žalostna pa bi bila, če bi zvedela, da so bili moji sorodniki pri domobranci. Tolaži me zavest, da je oče pokopan v domači grudi. Oče je veliko trpel in delal. V Ameriki je bil petkrat in je bil dobro poznan v Waukeganu. Njegovo ime je bilo Joseph Suhadolnik. Ob smrti mu je bilo 69 let. V Clevelandu zapuše brata Francka Suhadolnika, sestro Gertrude, hči Frances Maček in mene. On je skončal delo, mi pa ga bomo nadaljevali.

V clevelandski filiki sem čitala, da je podrt cerkev sv. Jožeta v Preserjih. Tiste granate so bile namenjene za našo hišo na "Unčah," ki je prav zadaj. Vidiš, Jože, Bog je bil tako dober, da je pustil cerkev porušiti, partizanško hišo pa je ohranil, pa naj kdo reče, da Bog nima rad partizanov. Zato se moramo tudi mi potruditi in pomagati po svojih močeh našim bratom in sestram v stari domovini, ki so pomoč zasužili.

Mary Sustarič.

PISMO OD NOVEGA MESTA

Yukon, Pa. — Pisala mi je sestra iz Dolza, fara Stopiče pri Novem mestu. Pismo je odgovor na moje pismo, ki sem ji ga pisala pred dobrimi štirimi meseci.

Sestra med drugim piše: "Tvoje pismo me je zelo razveselilo. Z morem Te lepo pozdravljajva, kakor tudi Tvojo družino. Tukaj je jako slabo. Vojska je vzela vse, kar se je dalo odtrgati. Pravijo, da je vojne konec, mi pa imamo še zmeraj vojske med nami, seveda škoda ne delajo več kot so jo. Draginja je velika; nimamo ne živeža ne obleke ne obuvala. Zima je tu, a kaj bomo storili, ko smo taki reveži? Živež je na karte, denarja pa nimamo.

Draga sestra, pišeš, da nam bi rada kaj poslala. Le pošlji, če Ti je mogoče, kajti potrebni smo vsega. Vse bi nam prav prišlo. Vprašala si za brata. Florjan ni več med živimi, kajti 29. febr. lanskega leta so ga ubili domači domobranci, ki so bili nemški pomočniki. Zapustil je pet otrok, ki so sedaj brez gospodarja in očeta. Brat Martin pa je zbežal in ga še ni nazaj. Ne vem nič o njemu. Mica pa je na Gorenjskem že 15 let in se ji ne godi slabo.

Ko si šla Ti od doma, je bilo meni komaj šest let. Jaz sem služila enajst let, pred sedmimi leti pa sem se omožila z Joha-

nom Hribarjem iz Verduna. Je dober in skrben gospodar. Pisala si, da boš prišla na obisk. Le pridi pogledat rojstni kraj, mi Te težko čakamo. Lepo bi bilo, da bi se enkrat videli, kar nas je še na tem svetu, saj smo tako kot rosa na veji. Veliko bi lahko pisala, kaj vse se je godilo v Jugoslaviji. Naš narod je silno trpel. Bili smo mučeni neprestano in nikdar nismo mirno zaspali. Pišeš, da ste iz Amerike poslali veliko denarja, obleke in obuval. Toda v naši vasi do sedaj še nismo ničesar prejeli. Težko pričakujemo pomoči, kajti potreba je zelo velika. Midva nimava drugega kot majhno hišo, ki je bila preurejena iz shrambe, in vinogradi. Nekaj dobimo za vino, če trta obradi. Za danes dovolj. Pozdrave vsem skupaj. Prosim odgovora. Reza Klobučar."

Anna Kafele

Nekaj za oči in srce... Takim kopalnim oblekam, kot jo ima na sebi modistka Adele Mara, pravijo "Gandhijeve obleke." Ampak Gandhi bi proti njim gotovo protestiral.

nom Hribarjem iz Verduna. Je dober in skrben gospodar.

Pisala si, da boš prišla na obisk. Le pridi pogledat rojstni kraj, mi Te težko čakamo. Lepo bi bilo, da bi se enkrat videli, kar nas je še na tem svetu, saj smo tako kot rosa na veji.

Veliko bi lahko pisala, kaj vse se je godilo v Jugoslaviji. Naš narod je silno trpel. Bili smo mučeni neprestano in nikdar nismo mirno zaspali. Pišeš, da ste iz Amerike poslali veliko denarja, obleke in obuval. Toda v naši vasi do sedaj še nismo ničesar prejeli. Težko pričakujemo pomoči, kajti potreba je zelo velika. Midva nimava drugega kot majhno hišo, ki je bila preurejena iz shrambe, in vinogradi. Nekaj dobimo za vino, če trta obradi. Za danes dovolj. Pozdrave vsem skupaj. Prosim odgovora. Reza Klobučar."

Anna Kafele

POIZVEDOVANJE RDEČEGA KRIŽA

Chicago, Ill. — Sorodniki iz Evrope poizvedujejo za sledečimi osebami, ki so nekdanji živeci v Chicagu: Josephine Mary Blazevic, John Jeric, Nikola Milinkovic, Anna Prociuk, Karl in Mary Schweidler.

Ako bi kdo vedel, kje se nahajajo zgoraj navedene osebe, naj sporoči Ameriškiemu rdečemu križu, 529 South Wabash ave., Chicago 5, Ill., ali pa telefonira WABash 7830, Extention 370.

Rdeči križ.

PISMO OD NEČAKINJE

Beid, Ill. — Dne 3. julija t. l. sem pisala svoji sestri Tereziji Orel, po domače Krompeška Reza, v Zadrage, p. St. Rupertu na Dolenjskem. Težko sem čakala odgovora. Dne 7. novembra pa sem dobila pismo nazaj, na kuverti pa je bilo napisano z rdečimi črkami, "umrla". Pismo je prišlo prav iz St. Ruperta. Takoj sem si mislila, da je vsa družina pobita. 13. novembra pa sem prejela pismo od moje nečakinje, hčerke mojega brata Franceta.

Pismo se glasi: "Po dolgem času Vam pišem iz domačega kraja. Vaše prvo pismo, ki ste ga pisali teti v Zadrage skozi Rdeči križ pred dvema letoma, smo mi prejeli in Vam je oče prav tako odgovoril s posredovanjem Rdečega križa.

Pri nas je po navadi. Zdravi smo in imamo majhno sestro Tilko, staro dve leti. Izgubili pa smo Poldeta, ki je padel prav blizu doma. Ubila ga je bela garda. Star je bil 17 let in zelo priden mladenič.

V Zadragi se je precej spreminilo. Najprvo je zbolel stric Florjan in po treh mesecih umrl, potem pa je pričela bolehati še teta Reza in kmalu za stricem umrla v bolnišnici v Trebnjem. Dobili smo jo domov. Slavko, njen sin, pa je bil ves čas v internaciji, potem pa se je pridružil partizanom in padel v boju

v Gabrijah pri Trzici. Tako se je naredilo v Zadragi. Vse to se je zgodilo v l. 1941. Drugi člani Orlove družine pa so po svetu. Danica je tudi bila v Nemčiji, sedaj pa je doma.

Teta Ilana je tudi pisala, da se ji je godilo zelo hudo, toda sestre so kar srečno prestale to hudo vojno. (Ilana je pri nuna v Veliki Kikindi, Srbija). V Stični pa je umrl stric Nace (po domače Stojev Nace, vas Hudo). Teti Micki gre pa kar dobro. Je še dobro ohranjena ženska. Njen sin in hčere so vse poročene.

Ako boste prejeli to pismo, Vam bom prihodnjic pisala podrobneje, kajti tukaj je veliko novic, seveda, več slabih kot dobrih. Prejemite vsi najlepše pozdrave! Francka Golob."

Tako mi je pisala moja nečakinja. Vse kaže, da je bila prizadeta skoro vsa družina v tej strašni vojni. Jaz sem jih izgubila pet v stari domovini. Naj v miru počivajo! Res je, kakor je zapisal rojak Kumše, da bi človek na ves glas zajokal. Zelo bom pogrešala sestro Rezo, ker sva si stalno dopisovali. Njen mož Orel je bil doma iz Cerkljice, po poklicu železniški sprevodnik. Po prvi svetovni vojni se je umaknil pred Italijani v Zadrage, kjer si je družina sezidala lepo hišo v tako imenovani Bajševci dolini. Sedaj pa je vsega konec. Žalostno!

Anna Widmar.

PRIREDBA PODRUŽNICE 49 SANSa LEPO USPELA

La Salle, Ill. — Samo nekaj vrstic iz lasalske nasebine glede naše priredbe, ki se je vršila 2. decembra v Slovenskem domu. Videli smo film o nemških grozodejstvih in osvobojenju Belgrada. Film je kazal br. Michael Vrhovnik, glavni govornik je bil br. Mirko Kuhel, tajnik SANSa. Najlepša hvala Kuhu za njegov ganljivi govor. Neke Slovenka je dejala drugi dan, da bi ga poslušala kar naprej. Lepo, odkrito je govoril. Prav tako najlepša hvala br. Vrhovniku in vsem ostalim, ki so na kakršen koli način pripomogli do uspeha.

Prav tako nam bodo ostali v spominu Slovenke iz Joliet, ki so nastopile v narodnih nošah. Zahvalji bi se vsem imenom, toda žal, ne vem imen. Najlepša hvala tudi vsem iz Oglesbyja in La Salle ter onim, ki so darovali pivo, žganje in druge potrebščine, da smo imeli boljši uspeh. Udeležba je bila prvovrstna, kajti velika dvorana je bila nabito polna. Hvala tudi vsem udeležencem te priredbe od blizu in daleč. Z vašo navzočnostjo ste pokazali, da se po vaših žilah pretaka slovenska kri in da imate srce na pravi strani. Zelo cenimo tudi pevce, ki so nam zapeli nekaj lepših pesmi. Darovalci pa so s prispevki otrnili marsikatero solzo našim nesrečnim bratom in sestram v stari domovini.

Program je vodil predsednik podružnice 49 SANSa br. Leo Zevnik.

Na razpolago nimam vseh imen, ki so darovali prispevke za staro domovino ali pomagali na ta ali oni način, da je priredba tako lepo uspeła. Veliko bi bilo treba pisati o tej uspešni priredbi, a mi niso vse podrobnosti znane, vendar pa naj zdostuje, da rečem, da je priredba finančno in moralno uspeła. Sicer pa bo gotovo o priredbi poročala naša marljiva tajnica sestra Nadvešnik, ali pa naš aktiven blagajnik Frank Ravnikar, če pa ne on, pa naš predsednik Leo Zevnik. Uradnikom podružnice je bolj znan ves potek priredbe kot meni. Najlepša hvala vsem v imenu podružnice 49 SANSa. Matt Vogrich.

KEGLJIŠKI TURNIR. PLESNA VESELICA

Universal, Pa. — Na novega leta dan, dne 1. januarja, 1946, se bo vršil dvanajsti letni kegljiški turnir na naslovu 2036 Brownsville road v Carricku, Pittsburgh. Po zaključanju turnirja se bo na vršila plesna veselica v Slovenskem domu v Libraryju, začetak ob 8.30 zvečer. Oboje, turnir in veselico, prireja federacija je angleško poslujočih društev SNPJ za zapadno Penno. Pričakuje se velika udeležba iz različnih nasebin. (Prišlo preporno za uradno izdajo. — Ured.) Michael R. Kumer.

MRS. ROOSEVELT SPREJELA ČASTNO PREDSEDNIŠTVO AOJP

V četrtek, dne 20. decembra, je bilo formalno naznanjeno, da je vdova pokojnega predsednika Roosevelta sprejela častno predsedništvo Ameriškega odbora za jugoslovansko pomoč ob priliki častniške konference, katere se je obdržala v uradnih prostorih Ameriškega odbora na 253 East 11th Street, New York 3, N. Y.

Častnikarjem in zbranemu osebju odbora je predstavil go. Roosevelt Zlatko Baloković, predsednik odbora sveta direktorjev. Navzoča je bila tudi Balokovičeva soproga, ki je skupaj s svojim soprogom omogočila to, da je ga. Roosevelt prevzela častno predsedništvo. S častnikarji je ga. Roosevelt razpravljala o bližajoči se kampanji za zbiranje živeža za jugoslovanske deca. Ta kampanja, ki bo nosila ime "Baby Food Campaign," se bo pričela prvim januarjem in namen je, da se pomaga 1.200.000 jugoslovanskim otrokom, kateri trpe na resni podhranjenosti. Pred častnikarji je ob tej priliki podala sledečo izjavo:

"Zavedajoča se zgodovinsko važnega doprinosa Jugoslavije k zavezniški zmagi in dobro vedo, kakšno strašno ceno plačuje danes ta dežela za to zmago, sem sprejela častno predsedništvo Ameriškega odbora za jugoslovansko pomoč.

"Jugoslavija je bila prva, ki je organizirala efektivno gerilsko borbo proti nacijskim hordam. Danes pa je narod Jugoslavije narod junakov v cunjah. Jugoslavija je dala 1.200.000 življenj za zmago. Danes je v Jugoslaviji 1.200.000 otrok, ki so podhranjeni in tako podvrženi nevarnosti raznih bolezni, ki so posledica podhranjenosti.

"Slabo oblečeni, slabo hranjeni in živeči v slabih in zasilnih domovih in stanovanjih potrebuje jugoslovanski ljudje danes predvsem več in boljše hrane.

"Kruta ironija je, da ima danes nemško ljudstvo več hrane kot jugoslovansko ljudstvo. Listi in poročila UNRRA nam pričajo, da dobi povprečen prebiva-

goslovanskih otrok je brez doma in med temi otroci je porast smrtnih slučajev dosegla 80 odstotkov.

"Medtem ko jugoslovansko ljudstvo skuša obnovljati svojo deželo z materialom, ki ga zberejo skupaj iz razdejanja in podrtij, da si tako pomagajo sami kolikor največ mogoče, je pa docela nemogoče, da bi producirali živež ali klali živino, ki jo je pobral nemški okupator, ki je tudi zemljo strahotno opustošil.

"Pomagati moramo torej narodu Jugoslavije vse dotlej, da bodo mogli ljudje sami kaj pridelati in producirati ter vzpostaviti prometne zveze. Predvsem in najprej moramo pomagati otrokom. Možje in žene Jugoslavije želijo, da pomagamo njihovim deci.

"Z veseljem naznanjam, da bo Ameriški odbor za jugoslovansko pomoč kmalu otvoril kampanjo za zbiranje hrane za jugoslovanske otroke. Kampanja se prične dne 14. januarja. Opozarjam vas na to kampanjo že pred uradno otvoritvijo zato, ker želim, da se posebno pozanimate zanjo in jo takorekoc "adoptirate." Ako imate kake sugestije, ki bi doprinesle k večjemu uspehu kampanje, vas naprošamo, da nam jih stavite na razpolago.

"Ne strinjam se z onimi, ki pravijo, da naj se brigamo za svoje potrebne—vsi otroci po vsem svetu so v resnici otroci nas vseh. Vojna nas je v tem pogledu mnogo naučila, kajti spoznali smo, da je blagostanje ameriških otrok tesno povezano z borbenimi otroci Jugoslavije, Rusije, Grčije in drugih naših zaveznikov.

"Nekega dne bodo današnji naši otroci delovali skupno z jugoslovanskimi otroci za boljši in srečnejši svet.

"Mar ni 'Baby Food' kampanja dober začetek grajenja te bodočnosti in prijateljske kolaboracije za doseg tega boljšega sveta?"

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Usnjarna v Slovenskih Konjicah

V slovenskih Konjicah imajo tehnično najbolj urejeno usnjarno v Sloveniji. Soštanjaka usnjarna je sicer večja, toda ni tako tehnično izpopolnjena. Alfred Laurich, ki je bil lastnik usnjarne v slovenskih Konjicah, je pobegnil že pred enim letom v Avstrijo in pustil podjetje svojima bratracema. Ob zloemu Nemčiji sta tudi ta dva pobegnila. Sedaj je usnjarna državna last.

Ko so tovarne prevzele slovenske oblasti, so bile razmere v njih skrajno obupne. Vsa skladišča so bila prazna, vse sirovine in izdelke so Laurichevi odpeljali s seboj. Posrečilo se jim je odpeljati v Avstrijo tudi stroje iz oddelka za izdelavo pogonskih jermenov. Zavedali so se, kako se da najbolj škodovati tovarno, ki je predvsem izdelovala pogonske jermene. Že v prejšnji Jugoslaviji je konjiška tovarna s pogonskim jermenjem krila vse potrebe države in jih tudi izvažala v inozemstvo. Takrat je bil izdelan za neko tovarno v Nemčiji 130 m širok, 15 mm debel in 27 m dolg jermen. Prav tako so bili izdelani za jugoslovansko težko industrijo v tej tovarni pogonski jermeni največjih dimenzij.

Tu zdaj prihajajo iz vseh federalnih edinic Jugoslavije naročila za jermenski oddelke konjiške usnjarne. Mnogo podjetij ne morejo polno obratovati, ker nimajo pogonskih jermenov. Vodstvo konjiške tovarne se je takoj zavedlo važnosti tega oddelka in je storilo vse za vrnitev strojev iz Avstrije. Slovenske oblasti so dosegle ugodno rešitev in po dveh dneh je bila večina strojev apert nameščena v tovarni. Ključavničarji so poč in dan delali, da so bili prepotrebni stroji hitro pripravljeni za pogon.

Dosegli so že 73,3% predvojnne proizvodnje. Tovarna izdeluje

tudi podplate in gornje usnje. Radi nepopolnega obrata je tudi pri tem doseženo začasno 83% predvojnne proizvodnje. Občutno je pomanjkanje sirovin, predvsem kemikalij, ki so nujno potrebne za predelavo kože. Ker vodstvo tovarne predvideva pomanjkanje surovih telečjih kož, se je odločilo za predelavo svinjskih kož, katerih je na trgu dovolj. Prvi poskusi so dali dobre rezultate in ustanovljen je nov oddelke za predelavo svinjskih kož.

Konjiška usnjarna zaposluje nekaj sto delavcev in nameščenec. Delavci so večinoma mali kmetje, katere je Laurich neusmiljeno izemal in izrabljaj. Dokaz temu je bila spontana stavka leta 1936. Danes je vse delavstvo organizirano v strokovni organizaciji; zavedajo se, da s svojim delom gradijo novo življenje ne le sebi, temveč vsemu delovnemu ljudstvu, vsej domovini. Svojo zavednost so delavci dokazali z udarniškim tednom, ki je zadovoljivo uspel. Iz vsakega oddelka je 5 do 8 ljudi delalo nujna zunanja dela, produkcija v tovarni pa je ostala na isti višini. Pri umiku so Nemci skoro popolnoma uničili laboratorij in mehanične delavnice. V udarniškem tednu so delavci 800 delovnih ur popravljali ti dve stavbi.

Sindikalna organizacija je na predlog delavcev sklenila, da pokloni enodnevni zaslužek za partizanske sirote in tovarniške upokojence. 15. septembra so delavci priredili "vinsko trgatvo" in čisti dobiček obrnili v iste svrhe.

Ob koncu udarniškega tedna so delavci priredili svoj "miting," ki je v vseh ozirih odlično uspel. Nabrane prostovoljne prispevke so izročili Rdečemu križu.

(Po "Ljudski Pravici," 7. sept.) —SAB.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Oglasby. III. C. Na Stvar se ni izgubila. Dopis bo prioben, ko pride na vrsto.

Odnosaji med Švico in Rusijo

Zeneva.—ONA.—Dobro informirani krogi trde, da so v teku pogajanja za vzpostavljene diplomatskih odnosajev med Sovjetsko unijo in Švico. Znano je, da je Švica že ponovno poskusila obnoviti te zveze, toda brezuspešno, ker je Kremlin vsakokrat zavrnil švicarske ponudbe.

Iz istih virov prihaja vest, da namerava Rusija odpoklicati svoje okupacijske sile iz Avstrije in Madžarske v teku prvih 6 mesecev leta 1946, ter pustiti na Dunaju in v Budimpešti le nezkatne oddelke, češ da so Rusi spoznali, da komunistična politika v teh dveh deželah nima nobenega smisla, vsled česar se je odločila, da ne bo več vplivala na notranje razmere v teh deželah.

Star zločin bo kaznovan

Nuerenberg.—ONA.—Čehoslovaška vlada bo kmalu imela priliko, da toži in sodi nacisti, ki je umoril Roberta Fourmisa, kar je zopet dokaz, da božji mlini včasih meljejo počasi, a zato tem bolj sigurno.

Pred desetimi leti, v jeseni leta 1935, se je ves svet zgrajal nad umorom mladega inženirja Fourmisa, ki je nedaleč od Prage preko radia oddajal vesti o nacističnem delovanju.

Na nuerenberški obravnavi je

pokazal Sidney Aldermann, pomočnik tožilca, protokolirano izjavo morilca, katerega ime je Alfred Naujocks, ki je bil član nemškega "Sicherheits Diensta," t. j., nemške tajne policije. Ujet je bil pred dvema tedni.

Verjetno je, da bo Naujocks zaslišan na obravnavi v Nuerenbergu, kjer bodo menda nekateri njegovih izjav v prilog njegovim prejšnjim gospodarjem. Deležen utegne biti torej kratkega trenutka te posebne znamenitosti, da je ostal zvest celo takim predstojnikom.

Kmalu nato pa bo predan čehoslovaški vladi, ki ga bo odvedla nazaj na kraj njegovega zločina. Našel bo svojo pot v zanjko, ki je čakala nanj več kot 10 let.

DOPIŠNIKOM IN ČLANOM JEDNOTE

Kadar pišete Prosveti ali v glavni ured BNPI, ne pozabite v naslovu napisati polno številko 23 na besedo "Chicago". Na kuverti vselej napišite Chicago 23. III. To bo olajšalo delo na študentski pošti, nam pa pospešilo dostavljanje pošte.

Razni mali oglasi

ŽENSKES ZA ŠIVANJE

"CASES" na šivalnem stroju. Dobro delovno stanje, dnevno delo. Stalno delo, dobra plača, pri-

INDEPENDENT CASING CO. 1335 W. 47th St. YARDS 2300

CHOCOLATE DIPPER

Expert. Permanent positions. Good working conditions. Employment office 3rd floor.

MARSHALL FIELD & CO. State-Washington

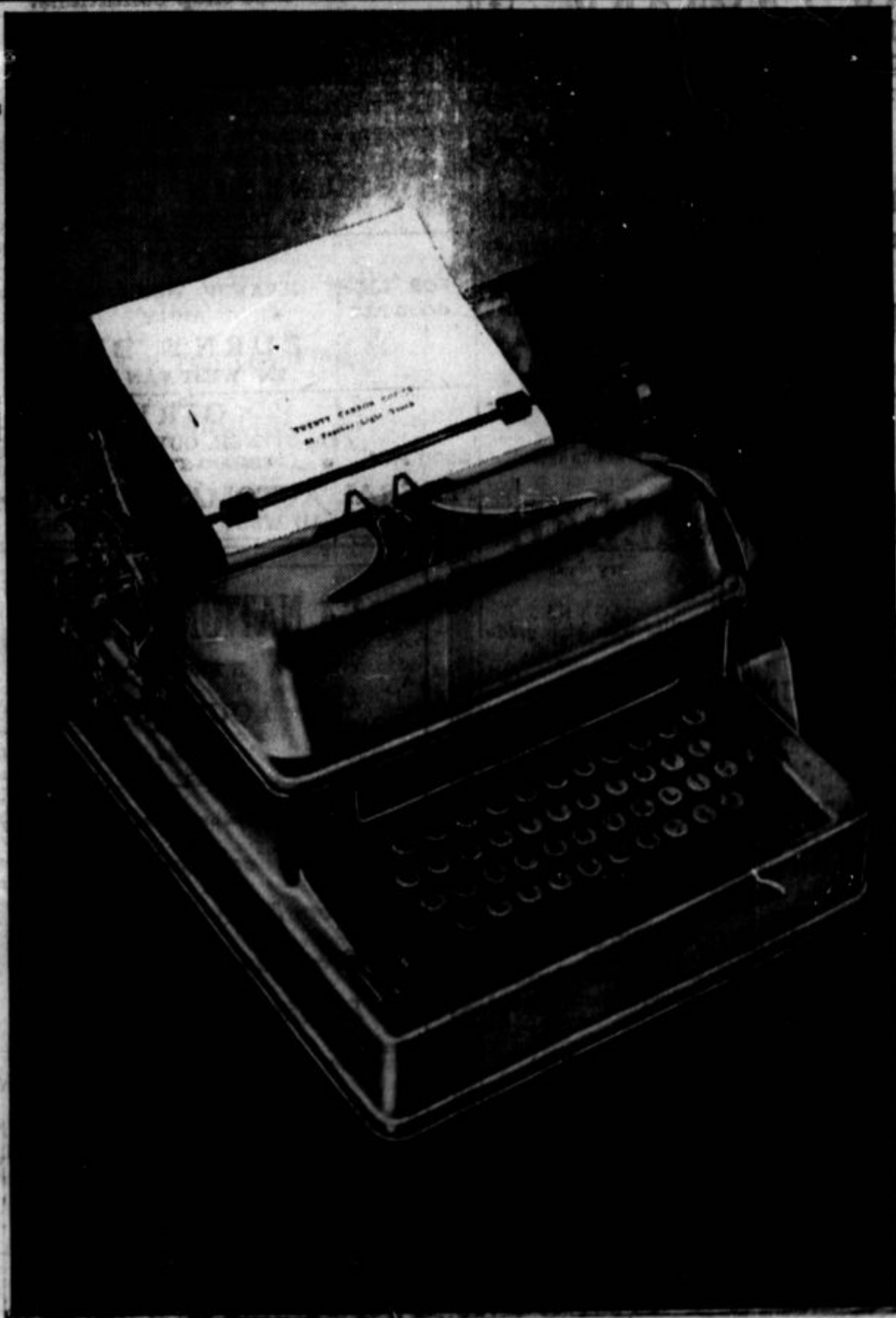
OFFICE GIRLS, ATTENTION!

A position is open in the headquarters of the SOCIETY for a girl who desires office work, is able to TYPE and is interested in GENERAL OFFICE duties.

Forty hours and 5 days per week with better salary than paid to average office employees.

Anyone interested in the position, please get in touch with the Supreme Secretary immediately.

F. A. VIDER, Supreme Sec'y.

IBM NAZNANJA

da 1946 Electromatic pisalni stroj proizvaja pisma lične oblike z najmanjšim fizičnim trudom pisca.

Sedaj se nahaja v izlozbi v IBM uradov, v vseh večjih mestih dežele. Na zahtevo Vam bomo radevolje poslali tozadevna navodila.

INTERNATIONAL BUSINESS MACHINES CORPORATION

Modeli v izlozbi IBM urada, 233 West Madison St., Chicago 6, Ill.

ELECTROMATIC TYPEWRITER

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman

Spisal
dr. Ivan Tavčar

(Nadaljevanje)

"Kaj je hotel? Mladi prijatelj, sami vidite, da tako ne gre! Hiša—tu je mislil semenišče—zagazi v slab glas. Kam pridemo, če naj ženske lažijo okrog nje kakor lisce okrog kur-nika?"

"O Jezus, o Jezus!" je stokal bogoslovec. Bo-jazljivo je vprašal: "Kaj je milostivi ukrenil?"

"Da ste odpuščeni!"

Mladi človek se je lovil z roko ob steni, tako slabo mu je bilo.

"Nedolžen sem!"

"Gotovo! A ženski nismo mogli obesiti mlin-skega kamna na vrat. Včasih je zdravo del te-le-sa prerezati, da se bolezen zatrti!"

Zaječal je: "V drugi diecezi me tudi ne bodo sprejeli!"

"Težko!" je odgovoril Dagarin mrzlo. "Ta prismojena ženska jo utegne odkuriti za vami! Kako naj vas priporočamo?"

"Kaj mi svetujete vi, prečastiti?"

Dagarin mu je nekaj časa ostro gledal v lice.

"Sveti zakon je tudi zakrament! Božji zakrament! Drugega ne pravimo!"

Odstopil je od okna ter sedel tik svetnika k mizi. Gospod Lukman je še nekaj trenutkov zrl v temno in umazano ulico podse, nato pa je kot izgubljena ovca pritaival k mizi ter sedel na zadnji prostor.

"Sursum corda, Cene!" je vpil Erbežnik. "Na potu so krvave, jetrne in mesene klobase! Jih že imam v nosu!"

Prišla je hišna gospodinja in z njo domača dekla, ki je nosila široke krožnike, v katerih se je kadilo in prijetno dišalo. Vse to se je postavilo na mizo. Sedaj je franciškanski svet-nik razrobkal kratko molitev v nekaki laški la-tinščini, katere nista umela niti penzionist Er-bežnik niti teologije profesor Dagarin. Pričeli so jesti in pri tem je pater Angelo kaj pridno mlatil v družbi. Niti stari Erbežnik ga ni mogel dohajati. Le teolog Cene je kakor kup žalosti tičal pri mizi in zaman so se mu ponujale krva-ve, mesene in jetrne klobase. Ko je mlada vdovica natočila rumene brežanke v vsako ku-po, je priselja k mizi. Ker je bil edini stol tik bogoslovca prazen, je sedla na ta stol.

"Bom pa tu sem sedla," je žvrgolela, "če smem, če smem?"

Opazila je, da se teolog še ni dotaknil jedila.

"Kaj pa je to, Herr Vincenc! Te sramote mi vendar ne boste napravili, da bi pri moji mizi ne hoteli jesti! Prašiček ni bil prestar, ne pre-mlad. A debel je bil, da se je vse cedilo okrog njega. Po vsej Ljubljani ne dobite takih kolini! Prosim, Herr Vincenc, prosim!"

Herr Vincenc je mehanično posegel po košček klobase.

"Pa tako malo," se je zakujala, "to pa res ni lepo!"

Dvignil je oči proti nji in videla je, da so bile polne solza. Takoj se ji je raztopilo srce in tudi nji je zasillila voda v oko.

Spredaj je imel prvo besedo gospod Ciril in na dolgo in široko je razkladal misijonarju iz Amerike pomen in važnost kranjskih kolon in klobas. Profesor ga ni motil v tem razklada-nju, opazivši, da je vdovica na spodnjem koncu

mize valed tega dobila čas za svoje operacije. Navihana ženska je tudi korenito izkoristila to priliko.

"Žalostni ste, Herr Vincenc!" je izpregovo-ri-la z največjim sočutjem.

"Kaj bi ne bil," se je oglašil mladenič, "ko so me iz semenišča zapodili!"

"Zapodili!" se je začudila, obenem pa se ji je srce od radosti zibalo.

"Zapodili, prav zapodili! In veste, da ravno radi vas, gospa Dagarinova!"

"Radi mene!" se je čudila, prav kakor bi zve-dela nekaj čisto novega, nekaj nepričakovane-ga. Gledal jo je in videl je, kako se ji je sve-tila voda v obeh in kako so se ji vzdigovale prsi.

"Sedaj naj grem po svetu beračiti!" je za-stokal.

"Čemu beračiti, Herr Vincenc!"—in pogledala ga je tako mlo, da mu je pričelo nekako tesno postajati v koži—"ko je vam naša hiša vedno odprta!"

"Kaj hočem v hiši, pri ženskah!"

"Kričanski mož vedno dobro mesto najde pri kričanski ženi!"

In zopet ga je gledala, da ji je kar med kapal iz oči.

"Oženiti bi se moral," je jecjal, "z vami, gos-pa Dagarinova!"

Nežno se je zasmejala: "Bi li bilo to kaj hu-dega?"

Otožno se je odrezal: "Če se vzameva, gospa, nekaj si pa le izbijte iz glave! Otrokom nočem, ker sem obljubil Kristu vedno devštvo!"

Ta pogoj je ni preplašil. Nasprotno! Videti je bilo, da ji je povsem pogodu.

"Aber, Herr Vincenc!" je izpregovorila sra-mežljivo, "za take reči sva oba prebogaboječa. V strahu božjem hočeva živeti. Ako ste oblju-bili devštvo, zraste iz tega božji blagoslov, ki bo prihajal tudi nadme. Tako hočeva živeti! Dajte mi roko na to!"

Nekaj obotavljal se je. Naposled pa se je njegova roka pod mizo počasi pomikala proti njeni. Njena roka se je oklenila njegove in občutek je imel, kakor da ima opraviti z mehko mačjo šapico.

S tem se je odprla cesta, po kateri je dospelo srce vdove do srca mladega teologa!

"Jutri pridem," je izpregovoril, "in potem naj se dogovorim, kar je potrebno!"

"Naj li povabim tudi gospoda profesorja?"

"Prav! Naj le pride!"

"Sedaj boste pa vendar še kaj jedli, Herr Vin-cenc!" je prosila.

"Jesti, gospa, jesti pa še ne morem," je odgo-voril trpko. Ni ga več motila, za današnji večer ji je bilo dovolj uspeha!

Med tem je bil utihnil Ciril Erbežnik ter je prebavljal. Temu poslu sta se vdala tudi profe-sor in franciškanski svetnik. Ta si je bil položil roke čez trebušček in z maziljenim glasom je izpregovoril: "Signora Maria! Veliko ste dali za cerkev v Luiziani in Bog vam bo tisočkrat povrnil!"

"Mi je že, gospod oče!" je odgovorila srečno: "Za božjo čast človek vse da!"

(Dalje prihodnjic.)

Črtice in povesti

Spisal F. S. Finšgar

(Nadaljevanje)

"Takole je, ko se ženijo na roke," je pred pokopališčem razsojal občinski svetovalec in ubožni oče občinskih revežev ter mirno tlačil pipo.

"I, no, kaj pa vemo? Še ni mesec dni, kar si jih blagoravl in nam družino postavljaj za zgled. Takole pride. V vseh grmih rastejo beraške palice za vse. Tudi za moje otroke in za tvoje."

Mimo mož-nosačev je prinesla šepava Maruša Manco v naročju, ko jo je morala s silo od-trgati od groba. Može so u-molknil. Otrg je ihtel v prsi stare žene. Razpuščeni lasje Mance so pozvaljani po revni obelki ob nerodni Marušini hoji.

"Pojdimo in ukrenimo!" je pozval sosed občinski svetova-lec.

"Sli so, prišli do bajte, kjer je še dišalo po svečah in mrli-ču, sedli krog mize in modrova-li. Oči so jim uhajale na peč, kjer se je otrok zvil v klobčič in zaspal.

"Ko bi ga ti vzel? Samo dva imai!"

"Aha, prav jaz! Nočem take-gale gostakega otroka za vse na svetu ne. Nič prida niso."

"Boš pa ti kaj prida naredil iz njega!"

"Vzem ga ti, pridigar!"

"Sem že redil enega, pa ne bom nobenega več. Tri skleda mi je ubil, nepokoj. Na hvali, da sem se ga odkrižal."

"Uh, še kozliča, ki odleti od črede in se zateče, vzamemo v rejo in bi otroka ne? Pusti ga v bajti, in Maruša naj se priseli vanjo. Bomo že kako. Nekaj mi, nekaj občina. V kratkih le-tih bo pa Mance že godna za pastirico."

"Maruša!" je pozval starico občinski ubožni oče. "Ali ti je prav?"

"Prav," je prikimala in sosed, lastnik bajte, je dostavil: "Bodi v božjem imenu; naj bo odmer-jeno to za božji denar, ko sem prodal kobilu."

Še isti dan je Maruša prito-vo-rila v rjuho zavezano svoje "pohišstvo" in prevzela skrb za Mance.

Marušina skrb ni bila skrb mame; kako bi se samska starka znala ukvarjati z otrokom? Ne-rodna je bila ta skrb, vendar vsa polna ljubezni.

Toda smrt, ki se je navadila na bajto, je pokljukala še prej, nego je bila Mance godna za pa-stirico, in pobrala Marušo.

Manci so dali v roke šibo in jo postavili na pašnik. Podnevi na pašniku, ponoči v hlevu, pri

večerji na beraški klopi za dur-mi—taka je bila prakta njene mladosti, dokler je ni zvalilo v mesto.

V predmestni krčmi se je na-selila za kravjo dekle. Lep hle-vec je bil to. Pobeljen kakor hiša, tlakan in voda in luč v njem. Mance se je ugnezdila v njem, odklonila podstrešno sobi-co in nad svoj snažni pogradek pribila na steno sv. Ano, edini ostanek dediščine po mami. Z njo je hodil po službah od hiše do hiše.

Ko je rejena krčmarica pogle-dala po štirinajstih dneh v hlev, se je vsa razveselila.

"Mama," — "gospa" ni znala reči novi gospodinjji—"Vaše kravi-ce so kakor otročiči. Pisana je nagajivka, hudobna pa ni. Vselej hoče kosce kruha, sicer ne da mleka. Bistrica mi je po-žrla pol predpasnika, lišpavka ti, kakor da ne bi imela sena, ki diši kot vijolice."

"Mmu," je rekla Bistrica in jo pogledala z velikimi očmi.

"Aha, glejte, da ve, ki sem jo zatožila! Poboljšaj se!—Kosta-nja, ta je kakor gospodinja. Vi-dite, kako stoji na široko! In njena posoda! Sam žamet, tako je mehka.—Rožmarinček..."

Teliček-Rožmarinček se je o-glašil: "Mee!"

"Oj ti spetovanček, ti! Ali veste, da se je ponoči razvezel in jo prikopal k moji postelji, poiskal skorjo kruha, ki sem jo vteknila pod vzglavje, in mi jo je pohrustal. Tak je."

"Mee," je zaprosil Rožmarin-ček Mance, naj ga ne črne, in pomahljal z belim repkom.

"Nič mееe!" Kar molči. Sed-

ma pravi: Ne kradi! Kje je šiba?"

Krčmarica je poslušala, ustni-ce so ji migljale v široko pohva-lo. Toda potajila se je, da bi se Mance ne prevzela.

"Le pridna bodi, Mance," je rekla in odšla.

V krčmi je naletela na sosedo. "Ho, ti, naša kravja! To ti rečem: vse natakariče in kuha-ri-ce po vrhu naj gredo kar da-nes. Na vsak prst deset takih, Mance pa ne ene ni v vsej Ljub-ljani."

"U-u," se je čudil sosed in si brisal od goljaza mastno brado.

Razni mali oglasi

LAUNDRY WOMEN

for breaking table. Wages to start 60c per hour. Can earn when experienced up to 85c per hour. Apply

ARCHER LAUNDRY CO.

3887 Archer Ave.

SPEAKER VOICE COIL WINDERS and ASSEMBLERS Full Time - Steady - Top pay Apply days or evenings

2147 N. Talman

BRU 6939

FREIGHT HANDLERS

90c Per Hour

Apply

HAYER FREIGHT LINES 2432 So. Canal

WOMEN and GIRLS for shipping department

Sorters

Experience not necessary

Easy and clean work

After 6 months paid vacation DOWST MFG. CO.

4537 FULTON ST.

Mans. 3030

Holiday Greetings

OPAS CHEVROLET

1708 So. Ashland Ave.

OPAS PACKARD

5114 So. Racine Ave.

Assemblers - Drill Press Operators

Milling Machine Operators - Machinists

STEADY EMPLOYMENT - GOOD WORKING CONDITIONS

Apply

JOSEPH WEIDENOFF COMPANY

4340 W. Roosevelt Road

MEN

URGENTLY NEEDED

DIE MAKERS

Several expert Die Makers thoroughly familiar with high grade progressive type tools.

MACHINISTS

High grade machinists, capable of constructing new machinery, overhauling and rebuilding machines such as Auto-Screw, Milling, Lathe, and Grinders.

ENGINE LATHE OPERATORS

Tool room experience and able to work to close tolerances on moulding dies, form tools, work gages, and etc. Understanding of intricate assembly blueprints essential.

MILLING MACHINE OPERATORS

For tool room work. Must be able to maintain close tolerances on fits and fixtures, punches and dies, moulding die and die cast die details.

SURFACE GRINDER OPERATORS

Precision surface grinder operators, capable of grinding intricate forms on split dies, gages, and form tools to a close tolerance from tool drawings. Must have a working knowledge of shop trigonometry and use of precision measuring equipment.

CYLINDRICAL GRINDER OPERATORS

Highly experienced precision cylindrical grinder operators internal and external, capable of grinding high grade form tools, dies and gages to close tolerance. Familiar with intricate blueprints.

DIE CAST AND MOULDING DIE MAKERS Qualified to do expert moulding dies and die cast work of the highest caliber. Experience is of the utmost importance.

WESTERN ELECTRIC

23RD PLACE & CICERO AVENUE

Razni mali oglasi

SPOTTERS-PRESSERS

Women's alterations department. Permanent positions. Pleasant working conditions. Employment office 3rd floor.

MARSHALL FIELD & CO.

State-Washington

TEA ROOM HELP

Assistant cook, apprentice baker, dishwashers, runners. Permanent positions. Employment office 3rd floor.

MARSHALL FIELD & CO.

State-Washington

TOOL & DIE MAKERS

TOP MEN

TOP WAGES

WM. D. GIBSON CO.

(DIV.)

1800 Clybourn Avenue

50.00 REWARD

If you know someone who has a good car for sale or sell me your car for an unusually high price. Call Seeley 0607 or after 6 P. M. call VINcennes 3901

YOUNG WOMAN

for Mailing Room and general Office work

PRICE WATERHOUSE & CO.

33 N. La Salle Street

FRANKLIN 8080

WOMEN

ASSEMBLERS

Starting Rate 60c Per Hour

SOLDERERS

Starting Rate 65c Per Hour

PERMANENT JOBS

OVERTIME AVAILABLE

D. Gottlieb & Co.

1140 N. KOSTNER

AGITIRAJTE ZA PROSVETO.

Look to the future — TYPIST and FILE GIRLS

Pleasant surroundings. Less than 40 hour week. Hospitalization plan. Employees club and other benefits. Permanent.

Apply Fred C. Colburn or C. A. Cole

AMERICAN ASSOCIATED INSURANCE COMPANIES

175 W. Jackson Blvd.—Wab. 5900

GIRLS for light assembly; steady work and nice shop conditions.

MILK BOTTLE CO., S. E. cor. Weed-Sheffield,

block south of North Ave.

EXPERIENCED OPERATORS WANTED

SORTERS and DRAPERS • STEADY WORK • HIGHEST PAY

EXCELLENT WORKING CONDITIONS

FRANKLIN DRESS CO.

325 W. JACKSON BLVD.—10th Floor

WOMEN

FOR LIGHT CLEANUP WORK IN LARGE BAKERY

GOOD PAY • APPLY • STEADY JOB

BURNY BROS

2747 WEST VAN BUREN

GIRLS

For STENCIL CUTTING & FILING

GOOD PAY • PERMANENT WORK • APPLY AT ONCE

FEDERAL AUTOMATIC ADDRESSING CO.

117 WEST HARRISON STREET

"A NATION OF NATIONS"

A NEW BOOK BY

LOUIS ADAMIC

Price \$3.50

Also the following books by the same author:

My Native Land 3.75

From Many Lands 3.50

Grandsons 2.50

Laughing in the Jungle . . . 3.00

My America 3.75

Native's Return 2.75

Two-Way Passage 2.50

What's Your Name? 2.50

Order from

Proletarec

2301 South Lawndale Avenue

Chicago 23, Ill.